

ODSEV SLOVENSKE LITERARNE PRODUKCIJE (1980–2010) V MAKEDONIJI

Namita Subiotto
Filozofska fakulteta, Ljubljana

UDK 821.163.6.09=03=163.3"1980/2010"

V prispevku ugotavljam, na kakšen način se slovenska literarna produkcija, ki je nastajala v letih 1980–2010, zrcali v Makedoniji. Zanimajo me predvsem knjižni prevodi slovenskih literarnih del iz tega obdobja v makedonščino, deloma tudi njihov odsev v makedonski literarni kritiki, zgodovini in teoriji. Obstaja v tovrstnem medkulturnem posredovanju kakšen sistem ali gre (le) za vneto posameznikov/skupin?

sodobna slovenska književnost, literarni prevod, medkulturno posredovanje, kulturna politika

In this paper I show how the Slovene literature between 1980 and 2010 has been reflected in Macedonia. The research focuses on Macedonian translations of Slovene literary works of from this period and to some extent on their reception by Macedonian literary criticism and literary theory.

contemporary Slovene literature, translation of literature, intercultural mediation, cultural politics

Kako ugotoviti, v kakšni meri se neka nacionalna literarna produkcija reflektira v nekem tujem govornem okolju? Tudi če imamo podatke o objavljenih prevodih in njihovih odsevih v literarnokritičkih ter literarnovednih prispevkih, člankih, študijah, o prodanih izvodih, morda celo frekvenci knjižnične izposoje, je pravzaprav težko ugotoviti, kakšna je njihova dejanska recepcija. Pa vendar si s pregledom takšnih podatkov lahko ustvarimo neko sliko in vzpodbudimo razmišljanja o različnih možnostih promoviranja naše literature v tujini.

Makedonija in Slovenija sta skoraj pol stoletja soobstajali v skupni državi, v kateri se

je vsaj v prvih desetletjih vodila kulturna politika sistematičnega medsebojnega prevajanja leposlovja/medkulturnega posredovanja, tako imenovanega medrepubliškega sodelovanja.¹ Kar nekaj slovenskih leposlovnih del je bilo vključenih tudi v makedonski izobraževalni sistem (v osnovnošolska in srednješolska berila, kot študijska literatura v okviru programa Književnosti jugoslovanskih narodov in druge), zato so bili nekateri prevodi ponatisnjeni.

Podatke o makedonskih prevodih slovenskega leposlovja od leta 1948² do leta 1990 najdemo v monografiji Slaveta Banarja z naslovom *Slovenska književnost v makedonščini*.³

¹ »Medrepubliško sodelovanje« je v nekaterih objavah tudi eksplicitno omenjeno, na primer v pesniškem izboru Toneta Pavčka *Svetlina na senkata*, v prevodu Aleksandra Spasova, Skopje, Makedonska knjiga (megjurespubliška sorabotka), 1982.

² Banar ugotavlja (2005: 216) nekajletno zamudo pri objavi prvih makedonskih prevodov slovenskih literarnih besedil, ki jo opravičuje pozno konstituiranje makedonskega knjižnega jezika.

³ Ob tem pa omenimo še dva raziskovalca, ki sta zbrala podatke o medsebojnem prevajanju slovenske in makedonske literarne produkcije, in sicer Aleksandar Spasov v monografiji *Makedonsko-sloveneški književno-kulturni relaciji*, Skopje: Makedonska akademija na nauki i umetnosti, 1998 ter Jasmina Mojsieva Guševa v prispevku Prilog kon bibliografijata za makedonsko-slovenečkite književni vrski vo periodot od 1945 do 1998 godina, v reviji *Spektar* 15/29, 1997, 171–199.

Njegova raziskava je pokazala, da je bilo v tem času objavljenih okrog štiristo naslovov publikacij stodvaindvajsetih slovenskih avtorjev, ki jih je prevajalo triinšestdeset prevajalcev. Toda teh štiristo enot predstavlja celotni fond prevedenih enot, med katerimi je »le« sto enainšestdeset monografskih enot (med njimi kar nekaj ponatisov), ostalo pa so revijalne objave ter literarna kritika in literarnovedni prispevki, ki obravnavajo slovensko književnost. Med knjižnimi izdajami je največ otroške in mladinske literature, ostale enote pa so: sedemindvajset pesniških zbirk (od tega osem Prešernovih, trije izbori Župančičeve poezije ter po dve zbirki poezije Alojza Gradnika in Ivana Minattija), devetindvajset zbirk novel (od tega po osemkrat objavljen *Martin Krpan* Frana Levstika in *Hlapec Jernej in njegova pravica* ter trikrat *Črtice in povesti* Ivana Cankarja), štirinajst romanov, šest dram (pet Ivana Cankarja in ena Mateja Bora), dve knjigi slovenskih ljudskih pravljic, osem knjig izborov in antologij poezije. Večina prevodov je bilo objavljenih do leta 1985, po tem letu pa je čutiti znaten upad, ki traja vse do leta 2000.

Banar je v svoji raziskavi med drugim ugotovil, da v vsem tem času ni bila v Makedoniji objavljena niti ena antologija ali izbor slovenske kratke proze (2005: 221). Ta podatek me je presenetil, zato sem leta 2005 iskala podatke o morebitni takšni antologiji ali izboru po letu 1991, a nisem našla nobene knjižne izdaje, temveč le nekaj proznih besedil sodobnih slovenskih pisateljev v literarnih revijah, ki jih bom omenila kasneje. Zato sem informacijo posredovala nekaterim urednikom in založnikom ter tako je leta 2008 izšla antologija slovenske poosamosvojitvene kratke proze v makedonščini. A tudi o tem kasneje. Najprej naj na kratko opišem knjižne izdaje makedonskih prevodov slovenske književnosti v obdobju med 1980 in 2010.

V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je bilo v makedonščini izdanih sedem knjig slovenske proze in štirinajst knjig poezije. Med proznimi deli so bila objavljena: *Na valovih*

Mure Miška Kranjca (1983, prevedel Aleksandar Popovski), *Na klanecu* Ivana Cankarja (1983, prevedla Bistrica Mirkulovska) in že omenjena, v tem obdobju trikrat objavljena povest *Hlapec Jernej in njegova pravica* (1980 in 1984, prevedel Dimitar Goguševski ter 1985 prevedel Aleksandar Popovski), *Martin Krpan* Frana Levstika (1984, prevedla Mira Stibilj), *Galjot* Draga Jančarja (1984, prevedel Tome Arsovski), *Ukradena mladost* Franca Šetinca (1985, prevedel Panče Mihajlov) ter *Pomladni dan* Cirila Kosmača (1986, prevedel Boris Markov). Nobena od teh knjig, razen Šetinčeve, pa ne odseva aktualne slovenske literarne produkcije osemdesetih let, saj so vsi izvirniki nastali prej. Podobno velja za dramska besedila, saj se v tem obdobju pojavijo le *Drame* Ivana Cankarja v prevodu T. Arsovskega (1986). Z nekaj izjemami pa to velja tudi za pesniške zbirke slovenskih avtorjev: Prešernove *Poezije* (1980, prevedli Slavko Janevski, Blaže Koneski, Mateja Matevski in Vlada Urošević) in *Soneti nesreče* (1983, prevedla Mateja Matevski); *Pesmi* Alojza Gradnika (1980, prevedel Aleksandar Popovski, 1983, prevedla Mateja Matevski), *Kras* Cirila Zlobca (1984, prevedla Mateja Matevski). Ob tem sta izšla še izbora poezije Toneta Pavčka (*Svetlina na senkata*, 1982, prevedel Aleksandar Spasov) in Nika Grafenauerja (*Vreme i pad*, 1983, prevedel Ljube Cvetanovski). Grafenauerjeva poezija je izšla v posebni zbirki *Mostovi*, in sicer v okviru mednarodnega pesniškega festivala Struški večeri poezije, ki ima skoraj petdesetletno tradicijo. Za ta festival je leta 1980 Ciril Zlobec pripravil izbor slovenske poezije *Moment na slovenčkata lirika*. V prevodu Aleksandra Spasova so bili v tem izboru objavljeni naslednji pesniki: France Forstnerič, Ervin Fritz, Niko Grafenauer, Branko Hofman, Milan Jesih, Edvard Kocbek, Matjaž Kocbek, Miroslav Košuta, Kajetan Kovič, Lojze Krakar, Marko Kravos, Tone Kuntner, Svetlana Makarovič, Janez Menart, Tone Pavček, Jože Snoj, Gregor Strniša, Ivo Svetina, Tomaž Šalamun,

Veno Taufer, Herman Vogel in Dane Zajc. Leta 1986 pa je prav tako v okviru festivala SVP (zbirka *Mlada Struga*) izšel izbor Marjana Pungartnika *Mlada slovenečka poezija*, poezijo je prevedel Kiro Gerasimov, vanj pa so vključeni naslednji slovenski pesniki: Majda Kne, Damjan Jensterle, Jure Potokar, Maja Vidmar, Milan Kleč, Milan Vincetič, Vinko Möderndorfer, Srečo Zajc, Marko Pavček, Borut Hlupič, Lidija Gačnik, Iztok Osojnik, Marko Klasinc in Vladimir Memon. To pa je tudi zadnji knjižni izbor slovenske poezije v makedonščini na tem festivalu,⁴ saj lani, ko je na njem prestižno nagrado zlati venec poezije prejel Tomaž Šalamun, ni nastal kakšen nov izbor, ki bi predstavil vsaj slovensko pesniško produkcijo zadnjih tridesetih let.⁵ Leta 1986 so še enkrat izšle Prešernove *Poezije, Temni bori* Srečka Kosovela (prevedla Bistrica Mirkulovska) ter *Bolečina nedoživetega* Ivana Minattija (prevedla Mateja Matevski), leto kasneje pa izbor poezije Edvarda Kocbeka (*Odrani pesni*, prevedel Gane Todorovski). Istega leta je v zbirki *Mlada Struga* festivala Struški večeri poezije izšla še sveža zbirka *Igralci pokra* Alojza Ihana (prevedla Bistrica Mirkulovska).

Slovenska literarna produkcija osemdesetih let prejšnjega stoletja pa je v Makedoniji zelo skromno odsevala tudi v devetdesetih letih, ko ni bil objavljen noben knjižni prevod slovenskega leposlovja. V tem obdobju, ko Makedonija in Slovenija postaneta samostojni državi, so za ohranjanje stikov med make-

donskimi in slovenskimi literarnimi umetniki pomembni predvsem literarni festivali, kot so Vilenica, Dnevi poezije in vina (od leta 1996) in Struški večeri poezije ter objave prevodov v literarnih revijah in zbornikih. Po letu 2000, ko se razmere po razpadu Jugoslavije nekoliko umirijo in ko se pokažejo možnosti sodelovanja preko raznih projektov, ki vključujejo sofinanciranje prevodov in tiska ter založniških mrež in sestankov,⁶ pa je spet opaziti večjo produkcijo medsebojnega prevajanja, razvije se tudi nekaj tesnejših sodelovanj med literarnimi revijami.

Tako med leti 2001 in 2010 v Makedoniji izide dvajset knjig poezije slovenskih pesnikov, od tega jih kar petnajst objavi založba Kulturna ustanova Blesok iz Skopja, katere glavni in odgovorni urednik je makedonski pesnik in pisatelj ter književni prevajalec Igor Isakovski. Blesok je objavil pesniške zbirke in izbore poezije naslednjih avtorjev: Aleš Debeljak (izbor 2004, prevedla Lidija Dimkowska; *Pod gladino*, 2004 in izbor *Kozmopolis*, 2010, prevedel Igor Isakovski, makedonsko-slovensko-angleška izdaja), Brane Mozetič (*Banalije*, 2004, prevedla Lidija Dimkowska), Alenka Zorman (večjezična haiku zbirka *Notranja svoboda*, 2006, iz angleščine prevedel Nikola Madžirov), Primož Repar (večjezična haiku zbirka *Gozdovi, ikone*, 2007, prevedla Lidija Dimkowska), Aleš Mustar (*(U)sodno tolmačenje*, 2007, prevedla Lidija Dimkowska), Josip Osti (kar šest zbirk, med njimi tudi haikuji, vse prevedel Igor Isakovski), Tomaž Šalamun (izbor

⁴ Leta 2007 je v okviru še enega kulturnega sodelovanja, in sicer med pobratenima mestoma Jesenice in Kočani (Kočani: JOU Biblioteka »Iskra«, Jesenice: MKD »Ilinden«), izšel izbor z naslovom *Sovremena slovenečka poezija – Sodobna slovenska poezija*, kjer so v prevodu Kira Gerasimova natisnjene pesmi vseh avtorjev iz Pungartnikovega izbora (1986) ter naslednjih pesnikov: Tone Ftičar, Metka Tušar, Igor Grošelj, Andrej Rifel-Felan in Darinka Slanovec.

⁵ Podobno je tudi s predstavljanjem makedonske poezije v Sloveniji. Zadnja antologija makedonske poezije je namreč izšla leta 1976 (*Pesmi*, ur. Georgi Stalev, prevajalci Ivan Minatti, Veno Taufer, Fran Albreht, Jože Šmit, Severin Šali, Ljubljana: Mladinska knjiga (zbirka *Beseda sodobnih jugoslovanskih pisateljev*).

⁶ Na primer mednarodno srečanje založnikov in avtorjev srednje in jugovzhodne Evrope, Revija v reviji (od 2004), v okviru katerega se je med drugim vzpostavilo plodno sodelovanje med Društvom Apokalipsa in makedonsko Kulturno ustanovo Blesok. Pomembna je tudi ustanovitev Trubarjevega sklada, ki sofinancira tisk prevodov slovenske literarne produkcije, in razpisi za sofinanciranje prevodov slovenske literarne produkcije Ministrstva za kulturo in nato Javne agencije za knjigo.

Glagoli sonca, 2008, prevedla Lidija Dimkowska) in Lucija Stupica (*Otok, mesto in drugi*, 2010, prevedel Igor Isakovski). Pri drugih založbah v tem obdobju izidejo izbori ali zbirke, v katere so vključeni: Ivo Frbežar (izbor, 2001, prevedli Bistrica Mirkulovska, Aleksandar Popovski, Risto Jačev), Aleš Šteger⁷ (2006), Jurij Hudolin (2002, zbirka *Govori ženska*, prevedla Lidija Dimkowska), Svetlana Makarovič (2006, izbor in prevod Lidija Dimkowska), Boris A. Novak (izbor, 2007, prevedel Evtim Kletnikov). Dvajset knjig poezije v slabih desetih letih ni malo, med njimi so zagotovo uveljavljeni avtorji in kvalitetna poezija, vendar o kakšni sistematični promociji slovenske poezije v Makedoniji v tem obdobju ne moremo govoriti. Prej bi lahko rekli, da gre za vnemo in trud manjših skupin, ki so v odsotnosti organiziranega medkulturnega posredovanja po svojih močeh in v okviru danih možnosti (predvsem sofinanciranja) pripomogli k tem objavam.

Makedonski publiki so v tem obdobju v branje ponujene tudi tri knjige slovenskih dramskih besedil. V knjigi *Sovremena slovenečka drama* (2006) se v izboru in prevodu Darka Jana Spasova s po enim besedilom predstavijo: Saša Pavček (*Kladenec od ljubov*), Tina Kosi (*Metamorfozi*), Dragica Potočnjak (*Kon Zapad*), Matjaž Zupančič (*Hodnik*). V knjigi *Oslobodovanje na Skopje*, ki je opremljena z avtobiografskimi zapisi, eseji, študijami ter bibliografijo dram Dušana Jovanovića, uprizorjenih v Makedoniji, pa je v izboru teatrologinje Liljane Mazove natisnjenih sedem dramskih besedil tega avtorja: *Osvoboditev Skopja*, *Karamazovi*, *Vojaška skrivnost*, *Antigona*, *Zid*, *jezero*, *Ekshibicionist* in *Karajan C* (2007, prevedla Lidija Dimkowska in drugi). Tretja knjiga je prevod (Jasne Koteske in Dijane Nikolovske) Linhartove drame *Ta veseli dan ali Matiček se ženi* (2008), ki je izšel na Filološki fakulteti

»Blaže Koneski« v Skopju, ob spremni besedi Jasne Koteske, profesorice slovenske književnosti. Odsev slovenskih dramskih besedil, ki so nastajala v zadnjih treh desetletjih, je torej skromen, vsaj kar zadeva knjižne objave makedonskih prevodov.

Poglejmo si še, kako je s prevodi slovenske proze in (literarnih) esejev. Dela, ki so v makedonščini izšla v zadnjem desetletju, odsevajo predvsem sodobno slovensko prozno produkcijo 1990–2005. Založba Magor je leta 2005 izdala prevod (Lidije Dimkovske) prozne zbirke *Zakon želje* Andreja Blatnika, KU Blesok pa izbor esejev Aleša Debeljaka (*Izbrani esei*, 2004, iz angleščine prevedel Igor Isakovski in drugi) in izbor esejev Mitje Čandra (*Kovertiran poteg*, 2009, izbor in prevod Namita Subiotto), prozni zbirki *Harms danes* Gorana Gluvića (2006, prevedel Igor Isakovski) in *Učitelj ljubezni* Josipa Ostija (2008, prevedel Igor Isakovski). V septembru 2008 pa je pri tej založbi izšel tudi prevod (Namita Subiotto, Igor Isakovski ter Lidija Dimkowska) obsežne antologije Mitje Čandra *O čem govorimo: slovenska kratka proza 1990–2004* (Za što zboruvame: slovenečka kusa proza 1990–2004), ki predstavlja slovensko poosamosvojitveno kratko prozo, opremljeno z izčrpno spremno študijo urednika, v kateri je makedonskemu bralcu predstavljen razvoj sodobne slovenske književnosti, predvsem proze. To je pravzaprav prva antologija slovenske proze v makedonščini. V tem obdobju sta izšla še prevoda dveh romanov, in sicer *Pastoralna* Vlada Žabota (2006, za založbo Zojder, prevedla Bistrica Mirkulovska) ter *Ki jo je megla prinesla* Ferija Lainščka (*Donesena od maglata*, 2008, za založbo Makavej, prevedla Bistrica Mirkulovska). Lainščkov roman je izšel v okviru projekta Sto slovanskih romanov pod pokroviteljstvom Foruma slovanskih kultur. Strokovne žirije držav, ki so vključene v projekt,

⁷ Poezija A. Štegra je v makedonskem prevodu Bistrice Mirkulovske izšla pri založbi Društva makedonskih pisateljev, v ediciji *Književno žezlo*, leta 2006 je namreč Šteger skupaj z Jovanom Strezovskim prejel makedonsko literarno nagrado knjižno žezlo.

so pripravile sezname desetih reprezentativnih nacionalnih romanov, ki so nastali po padcu Berlinskega zidu, in ki naj bi se prevedli v druge slovanske jezike. *Ki jo je megla prinesla* je prvi slovenski roman s tega seznama, ki je preveden v makedonščino. Zdi se, da je slovenska proza zadnjih tridesetih let v Makedoniji sicer morda količinsko skromnejša, a kljub temu bolj sistematično predstavljena kot poezija in dramatika, vsaj kar se tiče knjižnih izdaj prevodov.

Precej živahno je bilo v zadnjem desetletju medsebojno predstavljanje slovenskih in makedonskih književnikov v literarnih revijah. Slovenske literarne revije in zborniki so namreč v tem obdobju objavili vsaj po eno delo več kot sedemdesetih makedonskih pesnikov, prozaistov, dramatikov, esejistov, in sicer predvsem v zbornikih s festivalov Vilenica in Dnevi poezije in vina ter v revijah *Apokalipsa* (2000, 37–38; 2005, 94–95; 2006, 106) in *Sodobnost* (2003, 67/5–6; 2004, 68/12). V makedonskih literarnih revijah pa je bilo v tem obdobju predstavljenih okrog štirideset slovenskih književnikov, in sicer v revijah *Razgledi* (2000, 43/3–4), *Stremež* (2001, 47/3–4; 2003, 49/1–2), *Kulturen Život* (2001, 46/3–4; 2002, 47/1; 2003, XLVIII/1), *Sovremenost* (2001, 50/1–3; 2004, 52/3), *SUM* (2003, 10/38), *Naše pismo* (2004, X/53; XII/61; XII/62; XIII/63; XIII/64 in druge št.), *Sintezi: makedonski književni glasnik* (2006, 5), *Blesok* (več števil).⁸ Naj omenim še objavo makedonskih prevodov slovenskega leposlovja v zborniku *Prevajanja slovenskih literarnih besedil: slovenščina na tujih univerzah*, ki jo je realiziral Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik Ljubljana (2004), prevode pa so pod mentorstvom pro-

fesorice slovenskega jezika Lidije Arizankovske naredili študenti Filološke fakultete »Blaže Koneski« iz Skopja. Zelo uspešen je bil tudi projekt Svetovni dnevi slovenske poezije (2006), v okviru katerega so makedonski slovenisti spoznali literarno delo Alojza Ihana in Suzane Tratnik ter se z avtorjema tudi srečali.

Odseva slovenske literarne produkcije od 1980 do 2010 v makedonski literarni kritiki, zgodovini in teoriji nisem natančno raziskala, ugotavljam le, da sodobno slovensko literarno produkcijo spremlja kar nekaj makedonskih znanstvenikov: Naume Radičeski, Nada Petkovska, Jasna Koteska, Vesna Mojsova Čepiševska, Elizabeta Šeleva, Aleksandar Prokopiev, Kristina Nikolovska, Angelina Banović Markovska in drugi. Literarnokritiške in literarnovedne prispevke o slovenski literarni produkciji zadnjih treh desetletij najdemo v nekaterih (v prispevku omenjenih) makedonskih literarnih in jezikoslovnih revijah in seveda v zbornikih s 1. in 3. makedonsko-slovenske konference (1999, 2010). Na 3. makedonsko-slovenski konferenci, ki se je odvijala septembra 2007 na Ohridu, je bila organizirana posebna sekcija z naslovom Žabotova *Pastorala* kot jezikovni, literarni in kulturni most med Makedonijo in Slovenijo, ki se je zaključila s pogovorom z avtorjem (ki ga je vodila Alojzija Zupan Sosič) in na kateri so bili predstavljeni prispevki, ki so obravnavali roman *Pastorala*, takrat še sveže preveden v makedonščino. Pomemben pa je tudi prispevek Jasne Koteske, ki je v svoji monografiji *Postmodernistički literarni studii* (2002)⁹ analizirala dvanajst proznih besedil štirih slovenskih prozaistov, in sicer: Smrt pri Mariji Snežni (iz zbirke *Smrt pri Mariji*

⁸ Zaradi nedostopnosti vseh makedonskih revij in zbornikov (npr. zbornikov festivala Struški večeri poezije) ti podatki niso popolni. Nekaj teh objav je plod eksplicitne izmenjave, npr. med revijami *Kulturen život* in *Sodobnost* leta 2003, *Sovremenost* in *Sodobnost* leta 2004 ter *Blesok*, *Naše pismo* in *Apokalipsa* leta 2006 v okviru projekta Revija v reviji (Subiotto 2010: 359–360).

⁹ Avtorica je za svojo študijo izbrala dvanajst slovenskih in prav toliko makedonskih kratkih proznih besedil, objavljenih v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Analizirala je prehodnost, aplikativnost in smisel treh postmodernističnih karakteristik (intertekstualnost, metatekstualnost in hipertekstualnost), nekaj postmodernističnih tem in pet postmodernističnih tehnik.

Snežni, 1985), *Podgana* (iz zbirke *Pogled angela*, 1992) in *Krila nad Panevropo* (iz zbirke *Augsburg in druge resnične pripovedi*, 1994) Draga Jančarja, *Imitatio mundi*, *Cafe do Brasil* in *Knjiga* (scherzo) (vsa tri iz zbirke *Pozlata pozabe*, 1988) Igorja Bratoža, *Avtor išče avtorja*, *Eksplozija* in *Popotnica predhodnikov* (vsa tri iz zbirke *Preskok*, 1987) Janija Virka in *Stvarnik*, *Vasco de Gama* (iz zbirke *Šopki za Adama venijo*, 1983) ter *Večerni koncert* (iz zbirke *Biografije brezimnih*, 1989) Andreja Blatnika. Postmodernizem v slovenski literaturi pa je posebej predstavila v poglavju *Postmodernizem v Vzhodni Evropi: Makedonija in Slovenija* ter na ta način reflektirala vsaj del slovenske proze osemdesetih let.

Naj na koncu omenim še projekt *Literarno gostovanje v Makedoniji*, ki ga je v prejšnjem letu organizirala Študentska založba Ljubljana v sodelovanju z nekaterimi drugimi institucijami, katerega glavni namen je bila promocija makedonskega prevoda antologije Mitje Čandra *O čem govorimo*. Tako smo se s tremi pisatelji, katerih kratka proza je uvrščena v antologijo, in sicer Dušanom Čatom, Mojco Kumerdej in Andrejem E. Skubicem, ter esejistoma, urednikoma in literarnima kritikoma Mitjo Čandrom in Urbanom Vovkom odpravili na krajše literarno gostovanje v Makedonijo, da bi antologijo ustrezno promovirali. Naš namen je bil tudi predstaviti sodobno slovensko prozno produkcijo širši makedonski javnosti, novinarjem, predvsem pa publiki, ki se profesionalno ukvarja s književnostjo: literarnim znanstvenikom, kritikom, profesorjem in študentom književnosti, sedanjim in bodočim prevajalcem ter urednikom. Osrednji dogodek gostovanja je bil zelo dobro obiskan literarni večer v skopskem kulturnem klubu *Mala stanica*, ki sta ga 11. novembra 2009 soorganizirala Veleposlaništvo Republike Slovenije v Skopju in založnik antologije KU Blesok. Prisotne je nagovoril veleposlanik Republike Slovenije v Makedoniji Alain Brian Bergant, antologijo sta predstavila

Jasna Koteska in Mitja Čander, branje avtorjev pa je povezoval Igor Isakovski. Naslednji dan se je v prostorih Inštituta za makedonsko literaturo v Skopju odvijala okrogla miza o medsebojni recepciji sodobne slovenske in makedonske književnosti v obdobju 2000–2009: pogled avtorjev, kritikov, urednikov, literarnih znanstvenikov in profesorjev, ki sta jo organizirala Inštitut za makedonsko literaturo in Filološka fakulteta Univerze v Skopju. Pomembno je, da je bila okrogla miza zelo dobro obiskana, saj je na njej sodelovala večina zaposlenih na Inštitutu za makedonsko literaturo in na Katedri za makedonsko in južnoslovanske književnosti s Filološke fakultete, prisotni pa so bili tudi uredniki in pisatelji, ki so posredovali svoje izkušnje in izpostavili nekaj primerov dobre promocije, npr. predstavitev sodobne makedonske kratke proze v fokusu festivala *Fabula* v Ljubljani leta 2008. Opozorili smo na bogato in vse bolj dinamično, a še vedno ne dovolj dobro organizirano prevodno posredovanje med slovensko in makedonsko literaturo v zadnjih petih letih ter na potrebo po živahnejšem dialogu med institucijami, založbami, pisci, prevajalci in mediji.

Glede na to, da se na Filološki fakulteti »Blaže Koneski« v Skopju od leta 2007/2008 izvaja samostojni prvostopenjski bolonjski študijski program *Slovenski jezik in književnost* (ki predvideva tudi poznavanje sodobne slovenske literarne produkcije in ki bi lahko v bližnji prihodnosti izoblikoval kompetentne prevajalce in medkulturne posrednike), glede na dobre izkušnje sodelovanja iz preteklosti ter zanimanje za slovensko literaturo pri nekaterih makedonskih založbah, bi kazalo možnosti za promocijo sodobne slovenske literature v Makedoniji (še) bolje izkoristiti. Zdi se, da v tej smeri obetavno razmišlja tudi Javna agencija za knjigo, ki je letos organizirala prvi mednarodni prevajalski seminar slovenske književnosti, razpisala pa je že tudi nekaj natečajev in pozivov za projekte, povezane s promocijo slovenske književnosti v tujini.

Zbrani podatki kažejo, da slovenska literarna produkcija 1980–2010 v Makedoniji, razen izjem, ni sistematično reflektirana, prej bi lahko rekli, da se naslanja na obstoječe možnosti financiranja in na pleča entuziastov ali kako drugače motiviranih posameznikov. Obstoječe, v prispevku osvetljene dobre prakse promocije slovenske književnosti v makedonski kulturni sredini bi kazalo dopolniti vsaj z objavo antologij slovenske poezije in drame iz obdobja 1980–2010 in nadaljevati s prevodi romanov za zbirko 100 slovanskih romanov, dobrodošla pa bi bila tudi kakšna pregledna literarnozgodovinska študija. Le dobro načrtovano posredovanje slovenske literature v drugo, v tem primeru makedonsko okolje, ki bi vključevalo večjo povezanost pristojnih institucij, založb, avtorjev in prevajalcev, bi pripomoglo k temu, da bi dobra

literarna dela dosegla, kar si zaslužijo: oči čim več bralcev.

Literatura

- BANAR, Slave, 2005: *Slovenska književnost v makedonščini*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- KOTESKA, Jasna, 2002: *Postmodernistički literaturni studii*. Skopje: Makedonska kniga.
- SUBIOTTO, Namita, 2007: Makedonsko leposlovje v slovenskih prevodih. *Hieronymus* 1/1–2. 23–39.
- SUBIOTTO, Namita, 2010: Slovenski prevodi makedonskega leposlovja in makedonski prevodi slovenskega leposlovja v obdobju 2000–2007. Lidija Arizankovska (ur.): *Treta makedonsko-slovenečka naučna konferencija: makedonsko-slovenečki jazični, književnini i kulturni vrski*. Skopje: Univerzitet »Sv. Kiril i Metodij«, Filološki fakultet »Blaže Koneski«.